

fyzické likvidace (Sekyrárna, Krysí kanál) nebohých vězňů. Motiv nena-
plněné lásky se vyskytuje pouze v jedné z pověstí (Anton). Jako pověst
o pokladu by se dala s trochou nadsázky označit pověst o briliantovém
náhrdelníku, který má ležet na dně špilberské studny (Briliantový náhr-
delník). Motiv zakládání stavby se vyskytuje pouze v pověsti Praporková
věštba, kde se však netýká založení hradu Špilberk, ale cisterciáckého
kostela a kláštera na Starém Brně.

Specifika pověstí z kasemat

Na závěr této kapitoly bych ráda z výše uvedených poznatků, týkajících
se špilberských pověstí jako celku, vyčlenila ty informace, které se váží
pouze k pověstem z kasemat, jež ve výčtu špilberských pověstí převládají.

Časový rozsah pověstí spjatých s kasematy je omezen na období
využívání těchto prostor k vězeňským účelům, jehož počátek je datován
rokem 1783 a uzavírá se přibližně ve 30. letech 19. století.

Většina pověstí, nebo alespoň převážná část jednotlivých příběhů,
se odehrává přímo v kasematech (Kryší kanál, Mokrá lůžka, Mučírna,
Hladomorna, Josefínská kobka). Některé pověsti, týkající se většinou ži-
votního příběhu konkrétního vězně a důvodů jeho odsouzení na Špil-
berk, však začínají (nebo často i končí) mimo prostory kasemat i hradu
(Filangieri, Anton, Babinský, Grázl, Trenck).

Hlavním aktérem je vždy vězeň (Anton, Babinský, Grázl, Trenck) či
vězeňkyně (Filangieri, Mokrá lůžka) zastupovaný jak historickou, tak
i pseudohistorickou či fiktivní postavou. Jedinou výjimku tvoří pověst Jo-
sefínská kobka, v níž je ústředním aktérem císař, který se vězněm stává
dobrovolně a pouze na krátkou dobu.

Hlavním tématem pověstí spjatých s kasematy je životní příběh
vězně, jeho provinění vedoucí k odsouzení na Špilberk, průběh jeho věz-

nění, případně pokusy o útěk (Babinský, Trenck) a konečně i smrt ve
vězeňské cele (Trenck, Filangieri, Grázl) či jeho propuštění na svobodu
(Anton, Babinský). Oblíbeným motivem pověstí spojených s kasematy je
i týrání trestanců (Kryší kanál, Mokrá lůžka, Mučírna, Hladomorna)
a případně i jejich patřičně dramatické úmrtí (Sekyrárna, Kryší kanál).

